

Баранівський В. Ф., доктор філософських наук, професор, провідний науковий співробітник кафедри суспільних наук НУОУ імені Івана Черняхівського (м. Київ)

ІДЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВІЙН У СУЧАСНОМУ СВІТІ

У статті висвітлені актуальні питання співвідношення ідеології та війни в сучасному світі. Зокрема, проаналізовано залежність політики від ідеології; проаналізовано сутність та потенційні загрози війн, що несуть сучасні ідеології Західного світу, Російської Федерації, а також сучасні релігійні ідеології: іслам та християнство. Показана роль силових і ненасильницьких засобів у світогляді і політиці буддизму та індуїзму.

Ключові слова: ідеологія, політика, війна, суспільство, українське суспільство, держава, право, іслам, християнство, Сполучені Штати Америки, країни Європейського Союзу, Україна.

В статье освещены актуальные вопросы соотношения идеологии и войны в современном мире. В частности, проанализирована зависимость политики от идеологии; проанализирована сущность и потенциальные угрозы войн, которые несут современные идеологии Западного мира, Российской Федерации, а также современные религиозные идеологии: ислам и христианство. Показана роль силовых и ненасильственных средств в мировоззрении и политике буддизма и индуизма.

Ключевые слова: идеология, политика, война, общество, украинское общество, государство, право, ислам, христианство, Соединенные Штаты Америки, страны Европейского Союза, Украина.

Постановка проблеми та її актуальність. Проблема співвідношення ідеології та війни є важливою для аналітиків і управлінців насамперед в аспекті в'ясування ролі цих феноменів у суспільстві та особливостей їх взаємовпливу. Аналіз проблеми має велике значення не тільки зі світоглядної, але й методологічної точки зору.

Ідеологія як система ідей, теорій та поглядів, що відбивають інтереси певних соціальних сил (держави, класів, націй тощо) дає можливість виявити сутність, причини, характер та наслідки будь-якої війни. В той же час, це стає можливим за умов, якщо ідеологія аналізується чи будується з урахуванням об'єктивних законів і закономірностей суспільного розвитку та з урахуванням конкретних обставин.

Слід зазначити, що будь-яка ідеологія є не тільки відображенням інтересів певних соціальних сил, але й відображенням та складовою їх культури, певної цивілізаційної приналежності тощо. Аналіз сучасних війн та конфліктів свідчить, що саме ці чинники часто стають головними причинами суперечностей, котрі призводять до збройних протистоянь.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблемі ідеологічного обґрунтування війн присвячено безліч публікацій різних епох, народів, філософських, теологічних та політичних поглядів тощо. Головним завданням ідеології є обґрунтування офіційної мотивації війни. Як стверджує у своїй монографії Є. Сенявська, – «Кожна війна (в історії Росії –Авт.) мала своє ідеологічне оформлення, своєрідну

ідеологічну мотивацію, котра могла відобразитися як у офіційному визначенні війни вищими політичними та ідеологічними інститутами, так і в безпосередніх гаслах, що використовуються в пропагандистській роботі у військах» [6].

На даний час актуальними є публікації присвячені аналізу агресії Російської Федерації проти України, поглядам науковців на роль війни в сучасних країнах Заходу, висвітленню ролі культурологічних, релігійних, цивілізаційних чинників у сучасній війні, обґрунтуванню прав українського народу на збройний захист своєї держави.

Мета та завдання статті. Показати найбільш актуальні для України державно - політичні та ідеологічні центри впливу на світову та регіональну політику в аспекті сучасних реалій та їх можливого впливу на військово-політичну та ідеологічну ситуацію в Україні.

Виклад основного матеріалу. Ідеологія не завжди має безпосередні зв'язки з війною. Ці зв'язки значною мірою опосередковані політичними, соціальними інститутами, певними цивілізаційними, культурними процесами та явищами. Водночас, маючи відносну самостійність, ідеологія не тільки відображає у своїх концепціях та вченнях певні процеси війни, але й здатна здійснювати на неї вплив у різних відношеннях.

Серед напрямів дії ідеології на війну слід, перш за все, виділити той, що вона в формі політичної свідомості **формує цілі війни, а також ідейно обґрунтовує**

підготовку суспільства до війни. Політичні цілі війни, як відображення інтересів та прагнень певних суспільних сил, впливають із відповідних ідеологічних доктрин та опираються на них.

Наприклад, радянська ідеологія обґрунтовувала війни, насамперед, як вимушену необхідність робітничих класів соціалістичних держав чи їх коаліцій вести війну проти імперіалістичного агресора. Цілями такої війни визначались: захистити соціалізм, розгромити агресора, забезпечити перемогою у війні благоприємні зовнішні умови для будівництва соціалізму та комунізму. Ідеологія захисту «соціалістичної Вітчизни» в радянський період доволі ефективно спрацювала під час підготовки та ведення війн Радянського Союзу з іншими державами. Не меншу роль в обґрунтуванні підготовки та під час війни мала ідеологія фашизму. Носії названих ідеологій апелювали до народних мас з метою переконати у справедливості та невідворотності війни. З цією метою воюючі сторони здійснювали цілу систему ідеологічних заходів спрямованих на відповідну обробку своїх військ та населення, а також військ та населення супротивної держави.

Після Другої світової війни наступив тривалий період так званої «холодної війни» між двома різними ідеологічними світами на чолі яких стояли Радянський Союз та Сполучені Штати Америки. В наслідок жорсткого ідеологічного протистояння перемогу отримали США та їх союзники. Радянський Союз та так званий «соціалістичний табір» припинили своє існування. Але це не означає, що завершилась епоха ідеологій. У світі сформувались нові центри світового впливу з різними системами ідеологій, дуже відмінними за своїм змістом, цілями та способами їх досягнення.

Найбільш потужними центрами ідеологічного впливу у сучасному світі залишаються Сполучені Штати Америки, а також їх союзники – сучасні країни Європейського Союзу. Їх ідеологія спрямована на захист демократичних цінностей, основними з яких є недоторканість прав та свобод людини, свобода совісті та віросповідання, приватна власність тощо. Американці та європейці щиро переконані в тому, що їх спосіб життя найкращий. А тому заради його поширення у світі та особистої безпеки США зі своїми союзниками доволі часто використовують і збройні сили (Ірак, Афганістан тощо). В сучасних умовах велику роль у захисті

західних, європейських цінностей відіграє військово-політичний блок НАТО.

В останні роки збільшується політичний та військовий потенціал Російської Федерації. Водночас посилюється імперський характер російської ідеології та політики. Ідеологічна, інформаційно-пропагандистська агресія Росії щодо України переросла у військову, привела до незаконної військової окупації частини української держави – Автономної республіки Крим. По суті є прояви застосування російських збройних формувань й щодо інших регіонів України. При цьому використовуються надумані, брехливі підстави, котрі побудовані на хибному трактуванні історії, питань щодо походження росіян та українців, їх держави, мови, культури, релігії тощо. Все це є прикладами грубого ідеологічного та військового тиску. Деякі аналітики, на наш погляд небезпідставно, в ідеології та політиці сучасних керівників російської держави знаходять спільні риси з ідеологією гітлерівського фашизму [5]. У поведінці сучасних російських керівників також очевидними є залишки психології їх монгольських предків спрямованої на пограбування, захват чужих територій, збирання «трофеїв» тощо.

Серйозним джерелом воєнної загрози в сучасному світі є певні релігійні ідеології. Посилення впливу релігійних ідеологій у сучасних умовах, зокрема й у питаннях застосування збройного насильства обумовлено низкою складних соціально-політичних та духовних процесів, що відбуваються в сучасному світі. «Поширення грамотності й особливий вплив сучасних засобів комунікації привели до безпрецедентного зростання рівня політичного мислення широких мас, зробивши їх незрівнянно сприйнятливішими до емоційного потенціалу націоналізму, соціального радикалізму й релігійного фундаменталізму. Привабливість цих ідеологій підтримується зміцнілим усвідомленням розходжень у матеріальному добробуті, що викликає цілком зрозумілі почуття заздрості, обурення й ворожості. Ще більше згадане посилює втішливе для самолюбства і формульоване в культурно-релігійних поняттях презирство до того, що йменується гедонізмом привілейованої частини людства». Це цитата з книги Збігнева Бжезинського «Вибір. Світове панування чи глобальне лідерство», якого аж ніяк не запідозриш у симпатіях до самоусвідомлених націй.

Сучасний іслам як потенційне джерело збройного насилля. Іслам у сучасному світі є однією із найбільш поширених та впливових релігійних ідеологій. Він досить життєздатний і має великий вплив у світовій спільноті, грає велику роль у суспільно-політичному житті багатьох народів світу. На межі тисячоліть відбулося різке посилення економічних і політичних позицій провідних ісламських країн у світі у зв'язку з наростанням енергетичної кризи. Перетворення цих країн на впливову силу сучасного світу спричинило зростання націоналістичних амбіцій їх правлячих кіл. Відповідно зросла і роль ісламу, а його норми і цінності стали протиставлятися ідеології та традиціям не мусульманського світу і проявились в теорії і практиці ісламізму.

На початку XXI століття світ зіштовхнувся з новою серйозною загрозою – воєвничим ісламізмом. Особливо це стало ясно після 11 вересня 2001 року.

Ісламізм, або ісламський фундаменталізм – це радикальна і агресивна релігійно-політична течія, яка відстоює необхідність світового панування ісламу і його очищення від модерністських елементів.

Мусульманський фундаменталізм виходить із концепції джихаду який зобов'язує всіх правовірних вести війну як з «кафірами» (не мусульманами), так і «муттафіками» – лицемірами, тобто формальними мусульманами, але тими, що ухиляються від джихаду. Для ісламістів ворогами є не тільки Захід з його християнською цивілізацією, але й свої уряди, що йдуть на союз із Заходом та співпрацюють з ним.

Цивілізоване людство, у тому числі й більшість самих мусульман, далеких від екстремістської ідеології, вимушене захищатись. У нього немає альтернативи. Йому оголошена війна на знищення, в якій не діють загальноприйняті правила. Невірного необхідно знищити навіть ціною свого життя, бо смерть у джихаді, за переконаннями самих шахідів, забезпечує їм місце в раю. Ця самогубна логіка незвична для західного світу. Цивілізоване людство змушене щось робити перед цією глобальною загрозою.

Ісламський фундаменталізм, діючи, де потрібно, терором і фінансовими впливаннями, а де є можливість – піаром чи навіть університетською мантією, стає все більш помітним фактором світової політики. Уже теракти 11 березня 2004 року в Іспанії,

на мадридському вокзалі, й поразка після цього на виборах іспанської Народної партії показали, що купка ісламських терористів може поставити на коліна солідну європейську державу [1].

Водночас, наявність мусульман в Україні є позитивним прикладом зацікавлених та дружніх відносин представників різних релігій у рамках однієї держави.

Несе певну загрозу збройного насилля ідеологія й іншої світової релігії – християнства. Питання про відношення християнства до проблеми збройного насилля складне, а в деяких аспектах позиції з даного питання є протилежними. Якщо християнство в цілому можна розглядати як деяке відображення світосприйняття, що характеризує, насамперед, європейську людину протягом багатьох століть, то ставити проблему в такий спосіб правомірно. Можна говорити про відношення до насилля в рамках так званої західної традиції.

Суперечливе відношення до насилля міститься у священних книгах християн – Старому і Новому Завітах. У книзі «Вихід» Старого завіту є однозначне твердження про те, що Бог – чоловік брані. Зустрічаємо ми і заклик до віруючого прославляти Всевишнього силою. У свою чергу звернення до Бога під час бою приносило перемогу (Див.: Біблія, гл. V, п. 18-22).

Контент-аналіз тексту Біблії, проведений А. А. Калаєвим, показав, що з 12 407 понять і категорій, які входять у Біблію (Старий Завіт і Новий Завіт), 1909 тією чи іншою мірою відображають проблему насилля (15,39 %) і 1884 висловлювання відображають позитивну спрямованість категорій «мир», «злагода» і т. п. (15,18 %). Найбільш часто вживаються категорія «покарання» і похідні від неї (25,9 % від кількості понять групи «насилля»). Досить часто зустрічаються слова «убити», «убивати» (20,8 %), в яких відображається прагнення дійових осіб до насилля, знищення інших. Часто використовуються заклики до відплати (18 %); ненависть і злість до інших (13,3 %); насилля, війна, воювати (12 %); бити, побити, відібрати, привласнити (8,1 %).

Серед категорій групи «мир» і «злагода» найбільш часто вживаються терміни і фрази: «порятунок» (23 % висловлень), «простягнути руку ближньому», «підтримка», «допомогти» (26 %); заклики до любові (20 %). Порівняно рідше з'являються такі поняття, як «прощення» (13 %), «сприяння» і «мир» (по 7,6 %) [4].

Отримані дані підтверджують суперечливість відношення Біблії до проблеми «наси́льство — злагодa». Пізніше з'являється негативне відношення християнства до воєн. Про це можна судити із заборони Соломонові будівництва святого храму, «тому що пролив багато крові на землі». Доволі символічний факт доручення його будівництва людині, руки якої не були залиті кров'ю. Згодом була висловлена впевненість у тому, що народи перекують мечі на орала, встановлять мир і гармонію.

Перетворення християнської церкви з гнаної владою секти в державну релігію в Римській імперії і деяких інших державах породило протиріччя християнських догматів. Воно проявлялося потім у всій наступній історії християнства. Ставши офіційною ідеологією, церква не могла не підтримувати ведення воєн, а часом і сама була їх організатором. Апогеєм трансформації пацифізму раннього християнства на захист насильства стали хрестові походи XI-XIV ст., у ході яких загарбницькі цілі прикривалися релігійними гаслами боротьби проти «невірних», звільнення «гробу господнього» і «святої землі» (Палестини). Далеко не всі християни розділяли офіційні позиції церкви. В цей період в історії християнства такі течії, як братерство францисканців, анабаптисти, квакери та ін. робили небезуспішні спроби повернутися до ідеалів ранньохристиянського пацифізму.

У новітній час до ідей негативного відношення до насильства звертається офіційна католицька церква, а останнім часом – також і православна. Водночас аналіз публікацій, заяв, конкретних дій сучасних теологів та священнослужителів найбільшої православної церкви – Російської православної Церкви та її філії в Україні – УПЦ Московського патріархату свідчить про активну підтримку нею імперської політики Росії щодо інших народів, загарбання чужих земель, матеріальних та духовних цінностей. З особливою чіткістю така позиція представників цієї Церкви проявилась під час агресивних дій з боку Росії в східних областях України.

Найбільш послідовними в оцінці силових і ненасильницьких засобів у світогляді і політиці є буддизм та індуїзм. Ці релігії ґрунтуються на загальній любові людей, не сприймають насильство, особливо – війну. На відміну від християнства й ісламу, де Бог-творець розглядається як першопричина всього сущого, буддисти та

індуїсти спираються на Всесвітню жертву як першопричину буття. Перенісши тягар Всесвітньої катастрофи і соціальних потрясінь, люди усвідомили нікчемність боротьби один з одним, відмовилися від людських пороків і добровільно стали на шлях благодіяння і служіння Богу. Тому на відміну від християнства, де Богу протиставляється Сатана – абсолютне втілення зла, у буддизмі немає різкого протиставлення добра і зла.

З цієї причини в багатьох східних релігіях немає цільної концепції з проблем війни і миру. Лише поява зброї масового знищення спонукала прихильників буддизму висловити більш виразно своє негативне ставлення до війни. За їхнім переконанням, перебороти це зло можна, будуючи своє життя на любові до ближнього, «тому що ніколи в цьому світі ненависть не припиняється ненавистю, але з відсутністю ненависті припиняється вона». У цьому полягає моральний підхід до запобігання соціальних конфліктів. Важливу думку з цього приводу висловив Далай-Лама. За його словами, «не насильницьким шляхом, а тільки з опорою на добру волю людей, за допомогою освіти, ми можемо змінити світ». «Якщо ми станемо поважати сусідів і всіх інших людей, то більше не буде війн. Нехай у всіх у нас різні релігійні переконання, різна ідеологія, різні державні системи, тим не менш, ми все одно частина світового співтовариства. А значить, повинні серйозно замислитися про благо інших. Таким чином, самому поняттю війни більше не залишиться місця у нашому житті» [3]. Кармічний підхід до недопущення конфліктів більш характерний для індуїзму. Він полягає в необхідності формування позитивної карми суспільства, країни, що складається з індивідуальних карм.

Ідеологія Української держави щодо застосування військової сили чітко сформульована в Конституції (Основному Законі), Воєнній доктрині України та інших документах.

Насамперед, **Конституція України визначає:** Стаття 17. Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу.

Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України.

Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються

на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом.

Збройні Сили України та інші військові формування ніким не можуть бути використані для обмеження прав і свобод громадян або з метою повалення конституційного ладу, усунення органів влади чи перешкоджання їх діяльності.

У Воєнній доктрині України записано:

2. Правовою основою Воєнної доктрини є Конституція України, міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України та Законами України.

4. Воєнна доктрина має оборонний характер. Україна не вважає жодну державу (коаліцію держав) своїм воєнним противником, але визнаватиме потенційним воєнним противником державу (коаліцію держав), дії або наміри якої матимуть ознаки загрози застосування воєнної сили проти України.

10. Україна розглядає як воєнно-політичні ризики або виклики, що підвищують рівень загрози застосування воєнної сили проти України, такі наміри чи дії держав, коаліцій держав:

висування територіальних претензій;

заклики або спроби щодо перегляду наявних державних кордонів;

нарощення угруповань військ та озброєнь поблизу кордонів України, створення нових, розширення і модернізація наявних військових баз та об'єктів;

створення або закупівля нових, а також модернізація наявних систем озброєння і військової техніки, у першу чергу наступального характеру, що призводить до порушення балансу сил;

активізація розвідувальної діяльності спеціальних служб іноземних держав, а також іноземних організацій проти України;

проведення інформаційно-психологічних заходів щодо дестабілізації соціально-політичної обстановки, міжетнічних та міжконфесійних відносин в Україні або її окремих регіонах і місцях компактного проживання національних меншин;

застосування політичних і економічних санкцій проти України;

застосування воєнної сили в регіоні або за участю держав регіону;

підтримка сепаратизму;

виправдання застосування воєнної сили як засобу вирішення міждержавних спорів;

послаблення законодавчих обмежень щодо застосування воєнної сили за межами власної території;

порушення державами міжнародних угод, договорів про нерозповсюдження зброї масового знищення, засобів її доставки, здійснення контролю над озброєннями, обмеження і скорочення озброєнь або вихід з них (припинення участі в них);

стимулювання ескалації воєнних конфліктів у регіоні.

V. Застосування воєнної сили у воєнних конфліктах

31. Метою застосування Україною воєнної сили є:

у разі збройної агресії – примушення агресора до відмови від подальшого застосування воєнної сили з повним відновленням територіальної цілісності і суверенітету України, а також до надання гарантій щодо відшкодування завданих збитків;

у разі збройного конфлікту – досягнення згоди між сторонами конфлікту про відмову від вимог, що порушують конституційний лад і територіальну цілісність України, від подальшого застосування воєнної сили, а також про роззброєння незаконних воєнізованих або збройних формувань.

32. Під час застосування воєнної сили Україна керується такими принципами:

незастосування воєнної сили першою;

адекватність застосування воєнної сили масштабу збройної агресії (збройного конфлікту);

дотримання норм міжнародного права.

Україна не припинятиме спроб вирішення воєнного конфлікту за допомогою політичних, дипломатичних та інших інструментів.

33. Дії, які Україна розглядає як збройну агресію, визначаються Законом України «Про оборону України».

34. У разі збройної агресії або збройного конфлікту на державному кордоні Україна вживатиме такі дії:

застосування Збройних Сил України та інших військових формувань відповідно до планів їх застосування, не виключаючи при цьому перенесення воєнних дій на територію агресора;

здійснення територіальної оборони і цивільного захисту України відповідно до законодавства;

звернення до Ради Безпеки ООН, інших міжнародних організацій, впливових держав, держав – гарантів безпеки України відповідно до Будапештського меморандуму з вимогою

визнання акту збройної агресії та примушення агресора до припинення воєнних дій, відновлення територіальної цілісності і державного суверенітету України, відшкодування завданих Україні збитків;

активізує дії в міжнародному інформаційному просторі з метою визнання і засудження світовою спільнотою акту збройної агресії, роз'яснення несправедливого стосовно України характеру воєнного конфлікту, політичної позиції та дій України щодо його вирішення.

35. Україна, користуючись невід'ємним правом кожної держави на індивідуальну та колективну оборону в разі збройної агресії, не виключає можливості отримання військової допомоги від інших держав і міжнародних організацій [2].

Уважний та неупереджений погляд на наведені положення державних документів переконливо свідчить про мирний та оборонний характер ідеології та політики Української держави, про справедливі та обґрунтовані наміри щодо застосування воєнної сили тільки за потреби вирішення проблем оборони України від потенційного агресора. Механізм дій та заходів Української держави щодо застосування воєнної сили врегульований Законами України, відповідними Міжнародними

правовими документами та відповідають всім вимогам світового гуманітарного права.

Застосування воєнної сили Українською державою санкціоновано народом України та в інтересах народу України, здійснюється під суровим міжнародним та внутрішнім цивільним демократичним контролем.

Висновки. Таким чином, у сучасних умовах роль ідеології в підготовці та веденні війни, а також її недопущенні суттєво зростає. Це пояснюється, з одного боку, підвищенням рівня свідомості та соціально-політичної активності громадян, їх рішучості відстоювати свої інтереси мирним шляхом в процесі діалогу та правових рішень. З іншого боку, роль ідеології в сучасній війні зростає у зв'язку з появою нових надзвичайно широких можливостей впливу на суспільну та індивідуальну свідомість людей внаслідок активного розвитку засобів масової інформації. Результати ідеологічної боротьби здійснюють суттєвий вплив на формування та стан морально-політичного потенціалу держав, на відношення людей до війн та воєнних конфліктів.

Перспективи подальших досліджень. Найбільш актуальними для подальших досліджень є проблеми ідеології української держави, інших держав та релігій, їх врахування в політиці по забезпеченню національної безпеки України.

Література

1. Баранівський В.Ф. Релігієзнавчі проблеми військово-соціального управління: монографія / В.Ф. Баранівський, П.С. Прибутко – К.: НУОУ ім.І.Черняхівського, 2013. – 312с.
2. Воєнна доктрина України. Затверджена Указом Президента України від 15 червня 2004 року № 648 (в редакції Указу Президента України від 8 червня 2012 року, № 390/2012)
3. Далай-лама: Концепція війни застаріла у взаємозалежному світі / Інтерв'ю РІА «Новости», 30 грудня 2013р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dt.ua/WORLD/dalay-lama-konceptsiya-viyni-zastarila-u-vzayemozaleznomu-sviti-134858.html>
4. Примуш М.В. Конфліктологія: Проблема насильства в релігійних вченнях. / М. В. Примуш [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/10628/86/>
5. Рибаків Д. У чому путінська Росія 2014 наслідує кайзерівську Німеччину 1914: ідеологічні тенети мілітаризму / Дмитро Рибаків [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://texty.org.ua/pg/news/editorial/read/53651>
6. Сенявская Е.С. Психология войны в XX веке: исторический опыт России / Е.С. Сенявская. – М.: РОССПЭН, 1999. – 450с.

Baranivskiy V. F., Ph.D., professor

IDEOLOGICAL BASES OF WARS IN THE MODERN WORLD

In the article the issue of the day of correlation of ideology and war is lighted up in the modern world. In particular, dependence of policy is analysed on ideology; essence and potential threats of wars which carry modern ideologies of the Western world, Russian Federation, and also modern religious ideologies is analysed: islam and christianity. The role of power and non-violent facilities is rotined in a world view and policy of buddhism and hinduism. Also ideological principles of military policy of the modern Ukrainian state are lighted up in the article, legal grounds of application by him the armed violence for defence of interests of the Ukrainian people, which sformulirovanny in Constitution of Ukraine, other state and international documents.

Key words: ideology, policy, war, society, Ukrainian society, state, right, islam, christianity, United States of America, country of European Union, Ukraine.